

Boendeprognos för Vård- och omsorgsnämndens målgrupper, år 2022-2031

Bakgrund

Syftet med boendeprognoserna är att ge ett underlag för kommunen i planeringen av den framtida försörjningen av bostäder för de kommunmedborgare som omfattas av rätten att via socialtjänsten få stöd med sin boendesituation. Detta gäller särskilt boende för äldre, bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning, samt övriga bostäder förmedlade enligt socialtjänstlagen (SoL) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det är Kommunstyrelsen som har ansvar för den övergripande planeringen i kommunen och som är kommunens ledningsorgan avseende lokalplanering.

Bostad för personer med psykisk funktionsnedsättning

I Österåkers kommun finns en gruppboende för personer med psykisk funktionsnedsättning med sju platser. Det finns en serviceboende enligt LSS för personer med psykisk funktionsnedsättning med åtta platser. Utöver det köper Vård- och omsorgsnämnden motsvarande ca 12 heldygnsplaceringar hos andra utförare utspridda i landet (fördelade på HVB och bostad med särskild service). Någon volymökning utöver befolkningsökningen beräknas inte uppstå. Med tanke på de små volymerna finns naturliga växlingar i antalet köpta platser.

Tabell HVB Vuxna, Bostad med särskild service (extern), Bostad med särskild service (intern) samt prognos för åren 2022-2031

Årtal	HVB Vuxna extern	Bostad extern*	Bostad intern**	Bostad intern LSS	Totalt
2016	19		7	8	34
2017	15	5	7	8	35
2018	15	6	7	8	36
2019	15	6	7	8	36
2020	6	6	7	8	27
2021					27
2022					28
2023					28
2024					29
2025					29
2026					30
2027					30
2028					31
2029					32
2030					33
2031					34

Utfallet t o m juni 2020 visar en nedgång i antalet placerade personer i HVB och bostad med särskild service. Vissa indikationer finns på att en liten del av nedgången förklaras av effekter kopplade till utbrottet av covid-19 och medföljande avvaktande beteende vad gäller ansökningar. Huvudsakligen bedöms dock nedgången vara beständig då andra lösningar för brukares behov av stöd prioriteras. I huvudsak avses eget boende med boendestöd, samt vid behov, kortvariga insatser på HVB. Dessutom finns en del brukare boende i HVB alternativt särskilt boende som är äldre och där placeringarna kommer att avslutas naturligt utan att ersättas av nya brukare. I dagsläget bedömer Vård- och omsorgsnämnden inte att det behöver tillkomma fler boendeplatser inom kommunen för målgruppen.

Bostad enligt LSS för personer med funktionsnedsättning

I kommunen finns inom Vård- och omsorgsnämnden 12 bostäder med särskild service i form av grupp- och servicebostäder enligt LSS. (Malvavägens LSS-bostad finns under avsnitt Bostad för personer med psykisk funktionsnedsättning).

Behovet av tillkommande grupp- och servicebostäder bedöms vara något mindre än bedömningen redovisad tidigare år. Det finns flera orsaker till detta. En är att färre personer än tidigare beviljas insatsen servicebostad på grund av ny rättspraxis. En annan är att personer boende i kommunens grupp- och servicebostäder har avlidit.

I utgången av 2020 fanns 19 brukare placerade i grupp- eller servicebostad i externa verksamheter, dvs ej entreprenad eller egen regi. Av dessa är cirka hälften möjliga att erbjuda plats inom kommunen om tillgång till bostäder fanns. Cirka hälften bor i boenden med en typ av specialistkompetens eller förutsättningar som gör att de inte bör erbjudas annat alternativ. Utöver de 19, finns elva personer boende i en servicebostad inom kommunen driven av en privat aktör. Vård- och omsorgsnämnden köper samtliga platser i verksamheten, och någon förändring av detta bedöms inte behövas.

Tillgången till bostäder i servicebostad fungerar huvudsakligen väl genom att det i den insatsen finns en naturlig rörlighet med brukare som flyttar in och ut. Många brukare som ej har haft behov av stödet i en servicebostad har under 2020 fått stöd att hitta andra boendelösningar, varmed antalet brukare i servicebostad har minskat. Detta är en nedgång som är av engångskaraktär. Tillgången till bostäder i grupp- och servicebostad inom kommunen bedöms, medräknat vissa pågående projekt, vara tillräcklig. De projekt som avses är en planerad grupp- och servicebostad i Runö-området samt ett privat projekt där nämnden kan köpa platser.

Omsättningen på hyresgäster är generellt sett låg, men under det gångna året har flera avflyttningar pga. dödsfall skett. Dessa så kallade tomma platser erbjuds personer med grupp- och servicebostadsbeslut, varmed antalet som väntar på verkställighet är lågt. Det tillkommer mellan tre och tio nya bifallsbeslut för grupp- och servicebostad varje år. Flera äldre grupp- och servicebostäder behöver renoveras eller ersättas med nya lokaler då befintliga lokaler inte helt uppfyller kraven på bostadens utformning avseende kök och badrum, sov- och rekreationsutrymmen samt tillgänglighet. Detta gäller framförallt Bergsättra och Smedby grupp- och servicebostad.

Tabell Historisk utveckling av insatsen bostad enligt LSS samt prognos 2021-2031 (exkl. Malvavägen och särskilt anpassad bostad)

Årtal (juni)	Antal brukare*	Prognostiserat behov	Behov av ersättningsplatser gruppboende**
2010	104		
2011	111		
2012	108		
2013	109		
2014	117		
2015	119		
2016	125		
2017	131		
2018	130		
2019	134		
2020	124		
2021		127	
2022		132	10
2023		133	6
2024		136	
2025		138	
2026		142	
2027		146	
2028		152	
2029		157	
2030		164	
2031		169	

*Exkl. Malvavägen 8 platser, detta i enlighet med SCB-statistiken. Viss differens kan uppstå pga. icke verkställda bostadsbeslut

** Planering/ beslut för detta finns ej, utan enbart behovet beskrivs här

Prognosen baseras på befolkningsutveckling och kända faktorer i kommunen. Exempel på kända faktorer är brukare som finns inom personkretsen och som aviserat att de avser att ansöka om insatsen bostad, ungdomar som har andra LSS-insatser och omfattande behov.

Särskilt boende för äldre

Behovet av särskilt boende i december 2020 var 245 platser. Vård- och omsorgsnämnden förfogar över 160 platser i särskilt boende, med det menas att kommunen har hyresavtalet, förfogar över alla platser, och beslutar om upphandling av verksamheten. Inom kommunen finns ytterligare 276 platser på särskilda boenden med vilka nämnden har avtal enligt LOV. Utförarna för de särskilda boendena (LOV) har avtal med andra kommuner och säljer sina platser även dit, företrädesvis till Täby, Stockholm och Danderyd. Ingen volymgaranti för nämndens räkning finns i avtalen enligt LOV. Ljusterö och Villa Näs öppnar i juni resp. maj 2021.

Tabell Antal från Österåkers kommun i särskilt boende för äldre i dec 2020

	Totalt antal platser	Placerade dec 2020
Solskiftet LOU	36	34
Enebacken LOU	90	65
Vårdbo LOU	24	19
Ljusterö KSPU	10	0
Delsumma	160	118
Smedbygården LOV	56	32
Muskötvägen LOV	66	30
Norrgårdshöjden LOV	54	32
Kantarellvägen LOV	40	18
Villa Näs LOV	60	0
Delsumma	276	112
Övriga externa	-	9
Länsöverenskommelse	-	6
Totalt	436	245

Volymerna inom särskilt boende har ökat markant men enligt prognos mellan åren 2010 och 2020. Vissa toppar har setts då nya särskilda boenden öppnats, detta på grund av att brukare har väntat i ordinärt boende med andra insatser under perioder innan öppnandet. Under åren 2018-2021 har det inte funnits någon väntetid vid inflyttning till särskilt boende annat än beroende på brukarens egna förutsättningar.

På grund av att många äldre har drabbats av sjukdomen Covid-19, vilket har ökat antalet avlidna jämfört med andra år, ser Vård- och omsorgsnämnden en minskning i antalet brukare i särskilt boende mellan början på 2020 och början på 2021. I faktiska siffror är nedgången runt 35 brukare, jämfört med prognos är nedgången 50 brukare. En annan orsak till nedgången som även den beror på pandemin, är att brukare har valt att bo i ordinärt boende längre än vad de annars skulle ha gjort. Detta på grund av en oro för smittspridning inom särskilt boende.

För perioden 2021-2023 ser Vård- och omsorgsnämnden att volymerna successivt kommer att återhämta sig, men fortfarande understiga tidigare prognoser för åren. Från och med 2024 är prognosen återigen baserad på den utvecklingen av åldersgrupper som sker. Som basår för beräkningarna tas början på 2020 då det adekvat speglar den troliga förekomsten av behov i åldersgrupperna. Antagandet som ligger till grund för beräkningarna är att ca 0,9 % av gruppen personer 65-79 år och 7,4 % av gruppen personer 80 år och äldre har behov av särskilt boende. Om gruppen 90 år och äldre bryts ut, är andelen med behov av särskilt boende 22,8 %.

Tabell Prognos för det framtida behovet av särskilt boende för äldre

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Prognos	262	290	315	345	369	392	410	428	444	455	467

Tabell Utfall per 31 december särskilt boende 2008-2019

	2008	2010	2012	2014	2016	2017	2018	2019	2020
Utfall	198	199	198	200	227	251	279	274	245

Österåker har slutit en överenskommelse med ett antal kommuner inom Stockholms län som trädde i kraft den 1 juli 2019 som reglerar situationen när en äldre vill flytta till ett särskilt boende i en annan kommun. Denna överenskommelse innebär att hemkommunen förbinder sig att dels utreda behovet om särskilt boende samt att behålla kostnadsansvaret vid bifallsbeslut och köpa platsen i en annan kommun om individen så önskar. I nuläget att säljer Österåker lika många platser i särskilt boende till andra kommuner som antalet man köper inom länsöverenskommelsen.

En viss andel av de med behov av särskilt boende för äldre har behov som kräver speciell kompetens. År 2020 köps 9 platser utanför kommunen av det skälet. Det är inte ekonomiskt eller kompetensmässigt möjligt att tillgodose dessa typer av behov på boenden inom kommunen då volymerna är små.

Slutsatsen är att det finns platser i särskilt boende inom kommunen som teoretiskt kan täcka nämndens behov under de kommande fem-sju åren. Det är dock rimligt att anta att utförarna kommer att fortsätta sälja platser till andra kommuner varför nybyggnation kontinuerligt behöver ske. Ökningen i behoven, kopplade till befolkningsökningen i de aktuella åldersgrupperna, visar på behov att nya särskilda boenden med ca 2-4 års mellanrum.